

Remissvar till SOU (2023:4) "Posttjänster för hela slanten"

diariernr Fi2023/00486

Inledningsvis vill Västsvensk tidningsdistribution, fortsättningsvis VTD AB, tacka för möjligheten att yttra sig gällande utredningen (SOU 2023:4) och dess betänkande med tillhörande förslag för att finansiera framtidens samhällsomfattande posttjänst (nedan benämnd SOT).

Sammanfattningsvis kan utredningens förslag summeras i tre huvudsakliga förslag till åtgärder för att finansiera och reformera framtidens SOT

- i. **Statligt stöd** i syfte att finansiera det underskott som antas uppstå för den utpekade leverantören av SOT, i klartext Postnord. Detta förslag **avstyrks**.
- ii. **Ändring av dagens brevdefinition**. Brevet definieras idag av mått och vikt oavsett innehåll. Förslaget innebär att brevet skall definieras även av dess innehåll. Endast skriftligt innehåll skall tillåtas att skickas som brev. Annat innehåll gör med automatik att försändelsen definieras som paket. Detta förslag **avstyrks**.
- iii. **Utdelningskvalitén** föreslås mätas på tre (3) dagar i stället för som idag två (2). 95% av breven skall således delas ut inom tre dagar i stället för två. Detta förslag **tillstyrks**.

Nedan kommer VTD AB att bemöta och värdera dessa tre huvudsakliga förslag utifrån hur dessa skulle påverka våra förutsättningar att effektivt bedriva vår affärsverksamhet och konkurrera med Postnord.

VTD AB konstaterar efter genomläsning av betänkandet att det saknas en djupare analys av hur konkurrensen påverkas. VTD AB anser detta faktum vara mycket bristande då de föreslagna åtgärderna utgör ett betydande ingrepp på en marknad som är fri för konkurrens sedan trettio år tillbaka men där statliga Postnord fortfarande har en överlägsen marknadsandel. Avsaknaden av en djupare analys av effekterna för konkurrensen gör att utredningen, i våra ögon, får underkänt i sin helhet.

Statlig stöd

Utredningen föreslår att den utpekade leverantören av SOT skall kunna, under vissa förutsättningar, få statligt, ekonomiskt stöd för SOT. I praktiken innebär detta att statligt ägda Postnord skall få ekonomiskt stöd för sin verksamhet (som i stor utsträckning utgör SOT) och detta utan att någon av Postnords konkurrenter får ta del av samma stöd.

VTD AB vill ifrågasätta varför detta skulle behövas överhuvudtaget. Postnords verksamhet är mycket lönsam vilket inte minst de senaste årens resultat visar. Postnords svenska verksamhet har de tre senaste åren (2020-2022) genererat ca 5 miljarder SEK i vinst. 2020 och 2021 var några av de bästa åren Postnord Sverige någonsin har haft. Postnords lönsamhet i det svenska bolaget visar med eftertryck att man klarar SOT utan statligt ekonomiskt stöd.

Efter att ha läst igenom utredarens grund och argumentation för statligt ekonomiskt stöd så ifrågasätter VTD AB utredningens opartiskhet. Utredningen har, utan krav på opartisk vidimering, accepterat Postnords antaganden och estimerat gällande lönsamheten framgent för SOT och lagt dessa till grund för sina förslag om statlig finansiering. Detta anser VTD AB vara anmärkningsvärt då föreslaget stöd till Postnord rör sig om betydande belopp och risken för ytterligare snedvridning av marknaden är uppenbar. Värt att notera här är att utredaren själv påtalar att Postnords prognoser för SOT inte hunnits vidimeras av extern part och att dessa Postnords egna siffror utgör affärshemligheter och kan inte redovisas.

VTD AB vill i detta sammanhang också peka på att statliga Postnord tillåts göra sina beräkningar av hur lönsamheten framgent kommer att utvecklas för SOT utan att inkludera den växande och mycket lönsamma paketbrevaffären. Paketbrevaffären är en mycket konkurrensutsatt volym som till skillnad från traditionell brevaffär växer. Vi på VTD AB konkurrerar också på denna marknad genom vårt samarbete inom ramen för Early Bird AB. Att dessa volymer inte skall ingå i Postnords kalkyler för brevnätet måste enligt vårt förmenande vara ett tankefel av utredaren. Paketbrevaffären skapar en ansevärd intäkt och lönsamhet till brevaffären och ger ett betydande bidrag till hela utdelningsnätet och dess förutsättningar.

Sammantaget avstyrker VTD AB förslaget om statligt ekonomiskt stöd till den utpekade leverantören av SOT, dvs Postnord. Detta förslag riskerar eliminera den bräckliga men dock konkurrens som uppstått sedan avregleringen av postmarknaden

för trettio år sedan. Dessutom vilar förslaget på ett i stora stycken bristfälligt underlag där Postnord tillåtits estimerar sin egen framtida lönsamhet för SOT.

Ändring av dagens brevdefinition

VTD AB anser att utredningens analys av hur paketmarknaden fungerar och där paketbrev hävdas konkurrera är bristfällig och i stora stycken felaktig. Paketbrev konkurrerar inte i någon nämnvärd utsträckning med övriga pakettjänster. En viktig skillnad som utredaren förbiser eller i vart fall inte djupare analyserar är förutsättningarna (olika utdelningsnät) och därmed egenskaperna som olika paketprodukter på marknaden har. Här måste man också förstå skillnaden mellan utdelningsnäten, Brev vs Paket. Det är samma postoperatörer som konkurrerar om paketbrev som också konkurrerar om breven med skriftligt innehåll.

Exempelvis har paketbrev inte försäkring för innehållsvärdet, identifiering av mottagaren eller kvittens på mottagande. Alla dessa egenskaper finns på pakettjänster som levereras till ombud/paketbox/dörr. Paketmarknaden är således inte homogen där alla produkter och dess aktörer konkurrerar med alla andra produkter och aktörer på paketmarknaden.

Paketmarknaden är snarare heterogen och de olika aktörerna har sedan länge nischat in sig på olika segment av marknaden och där överlappningen inte är så stor som man utifrån sett kan tro.

Dessutom skulle en ändring av brevdefinitionen enligt utredarens förslag skulle vara mycket gynnsamt för Postnords konkurrenskraft avseende paketbrev. Och likaledes till förfång för Postnords konkurrenter. Det har varit, och är även framgent, fundamentalt för konkurrensen att paketbrev även fortsättningsvis ses av lagstiftaren som ett brev. Detta då produkten produceras som ett brev (i brevnätet av brevbärare) med tillhörande ekonomiska fördelar. En produkt som inte skulle bli föremål för reglering enligt postlagen men fortfarande kunde produceras kostnadseffektivt i brevnätet skulle högst sannolikt ytterligare minska förmågan för övriga brevoperatörer att konkurrera på lika villkor (och permanent omöjligt för renodlade logistikbolag att konkurrera med). Och detta samtidigt som paketbrevet fortsatt skulle förse brevnätet med stora och växande intäkter och lönsamhet och på så sätt tillföra ekonomisk stadga till övriga brevtjänster.

Sammantaget avstyrker VTD AB utredningens förslag att ändra brevdefinitionen samt förslag om eventuellt statsstöd för brevdelen av den samhällsomfattande posttjänsten. Dels för att det öppnar för en korsfinansiering av brev – och pakettjänsterna, dels skapar det en snedvridning av konkurrensen på paketmarknaden för varubrev gentemot övriga, privata postoperatörer. Någon närmare utredning av hur konkurrensen påverkas lämnar inte utredningen.

Utdelningskvalitén

Utredaren föreslår att dagens kvalitetskrav, 95% utdelat inom två (2) arbetsdagar, utökas till tre (3) dagar. Syftet med detta förslag skulle vara att Postnord (utpekad leverantör av SOT) skulle kunna minska dels sina kostnader, dels sin miljöpåverkan. Med dagens kvalitetskrav

tvingas Postnord transportera en del brev med flyg för att leva upp till kravet. Förslaget att utöka ledtiden med en dag skulle således skapa bättre förutsättningar för Postnord att efterleva kvalitetskravet men också minska kostnaderna och miljöpåverkan.

VTD AB anser att detta är ett rimligt och godtagbart förslag från utredningen. Skälet till detta är att brevet som kommunikationskanal (där Postnord har en betydande marknadsandel) kan minska sina kostnader. Därtill kan brevet också minska sin miljöpåverkan vilket är positivt för brevaffärens och marknadens fortlevnad.

Ett annat skäl till att VTD AB i grunden har en positiv syn på förslaget är att Postnords brevprodukt (1:a klass brev) närmar sig konkurrenternas erbjudande rent funktionellt. Det blir helt enkelt lättare att jämföra de olika aktörernas erbjudande på marknaden.

VTD AB menar även att säkerställandet av distributionen av nyhetstidningar till medborgarna, är en grundläggande del av samhällsuppdraget. Utredningen uttalar sig i det sammanhanget (s. 475–476) till förmån för att ett särskilt tidningsstöd bör övervägas utanför den samhällsomfattande posttjänsten. Utredningen syftar här på den lösning med en upphandling som införts i Norge. Utredningen menar dock att ett sådant förslag inte ligger inom dess uppdrag att utreda.

VTD AB beklagar att utredningen inte närmare övervägt detta och förordar att regeringen omgående låter utreda en sådan lösning. VTD AB förespråkar även att det bör utredas hur varjedagsutdelning kan möjliggöras på andra sätt än genom PostNord. Även andra åtgärder, som ett utvidgat distributionsstöd, bör här övervägas.

Sammantaget tillstyrker VTD AB utredningens förslag om att utöka ledtiden för ett brev inom SOT till tre dagar i stället för som idag, två.

Som ovan tydliggörs i vårt yttrande lämnar den en hel del övrigt att önska. I synnerhet gällande effekterna på den bräckliga konkurrens inom postmarknaden som råder. I PTS senaste rapport "Svensk postmarknad 2023" belyser PTS hur konkurrensen långsamt men ändå förbättras. Den nyligen publicerade rapporten uppmärksammar också det faktum att numera har i princip alla mottagare av post i Sverige, ca 98%, minst två (2) operatörer som delar ut. Statliga Postnords argumentation har sedan länge grundats i att Postnord är ensam operatör i stora delar av Sverige och att konkurrenterna enbart "plockar russin ur kakan" genom att inte etablera sig i glesbygd. PTS rapport "Svensk Postmarknad 2023" visar att Postnords argument inte stämmer. Verkligheten är att även Postnords konkurrenter, gemensamt, är rikstäckande och konkurrerar med den statliga jätten i hela Sverige.

FPF anser att utredningens förslag riskerar underminera den försiktigt positiva utvecklingen som beskrivs i rapporten och i stället gå mot en åter monopolisering av postmarknaden.

Landvetter 20230525

Annika Nyberg, VD

Västsvensk Tidningsdistribution AB

VTD AB

Landvetter 29 maj 2023
Finansdepartementet
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Telefon växel 031-62 55 00
E-post info@vtd.se
Hemsida www.vtd.se

Postadress Polhemsplatsen 5, 405 02 Göteborg
Besöksadress Fläskebovägen 6, 438 91 Landvetter
Organisationsnummer 559238-4761